

Gäller för: Verksamhet Infektion

Giltig från: 2026-06-12

Innehållsansvar: Susanne Woxenius, (suswo), Överläkare

Giltig till: 2028-06-09

Godkänd av: Anna Grahn, (annpe88), Verksamhetschef

Vaccination och immunitetstest för nyanställd personal och studerande på Infektion

Denna rutin gäller för

Infektion

Ansvar

Susanne Woxenius, överläkare

Syfte

Att i samband med introduktion av nyanställd personal inklusive studerande på Infektion, säkra immunitet mot nedanstående sjukdomar (anamnes och/eller serologi).

Bakgrund

Sedan 2007 erbjuds alla studerande på läkar- och sjuksköterskeprogrammen vid Sahlgrenska akademien, Göteborgs Universitet, vaccination mot vattkoppor, hepatit B samt komplettering av grundskyddet från barnvaccinationsprogrammet (stelkramp, difteri, polio, mässling, påssjuka och röda hund). Vaccinationerna genomförs i början av utbildningen efter eventuell kompletterande provtagning (serologi). Studerande som gör klinisk praktik ska vara informerade om vilka rutiner som gäller via utbildningsansvariga.

Sedan 2017 erbjuds EJ vaccination mot tuberkulos (BCG), vare sig till studenter eller till vårdpersonal i patientnära verksamhet.

Genomförande

Nyanställd personal och studerande ska fylla i det elektroniska formuläret ”Checklista gällande immunitetsbedömning för nyanställd personal på

Infektion” och ”Hälsodeklaration med avseende på tuberkulos” (se nedan). Vid anställning utfärdar ansvarig vårdenhetschef ett vaccinationsförslag/debiteringsunderlag som tillsammans med checklistan och hälsodeklaration avseende tuberkulos tas med till Infektionskliniken vaccinationsmottagning för de individer som behöver kompletterande undersökning eller vaccination. Serologisk undersökning och eventuell vaccination ordineras av läkare, som också bedömer om ytterligare utredning avseende tuberkulos ska ske.

Difteri, stelkramp

1953 infördes vaccination mot difteri och stelkramp i det allmänna barnvaccinations-programmet. Grundvaccination sker vid 3, 5 och 12 månaders ålder. En första booster (dos 4) gavs tidigare vid 10 års ålder, men sedan 2007 ges den vid 5 års ålder för barn födda från 2002. Dessa barn får ytterligare en boosterdos mot difteri, stelkramp och kikhosta under skolår 8–9.

All personal bör vara vaccinerad med minst 4 doser mot difteri (och stelkramp). I Socialstyrelsens rekommendationer för profylax till vuxna mot difteri och stelkramp (SOF 2009-130-5) rekommenderas att en påfyllnadsdos mot difteri och stelkramp ges vart 20:e år. Kombinationsvaccin mot difteri, stelkramp och kikhosta bör användas för att samtidigt öka skyddet mot kikhosta. Sedan 2022 rekommenderas gravida från och med graviditetsvecka 16 boosterdos vaccin mot kikhosta vid varje graviditet. Stelkramp smittar inte mellan människor och vaccination mot stelkramp behövs därför inte för själva arbetet. Personal som vaccineras mot difteri får numera förstärkt skydd även mot stelkramp eftersom det enbart finns kombinationsvacciner tillgängliga.

Mässling

All personal inom vården, och inte bara de med direkt patientkontakt bör vara vaccinerad med två doser, eller ha immunitet efter genomgången sjukdom. De flesta personer som är födda före 1960 är immuna mot mässling efter genomgången infektion. Personer födda 1960–1981 har ett varierande skydd mot mässling, en del har varit sjuka och andra har fått en eller ibland två doser vaccin (se Tabell 1).

1971 påbörjades vaccination med monovalent mässlingsvaccin vid 18 månaders ålder och hade under 1970-talet varierande genomslag. 1982 infördes kombinationsvaccin mot mässling, påssjuka och röda hund (MPR-vaccin) vid 18 månader och 12-års ålder. 2007 tidigarelades den andra MPR-dosen till 7-8-års ålder för barn födda från 2002.

Personer födda efter 1960 som inte haft mässling eller som inte vaccinerats tidigare rekommenderas 2 doser med minst 1 månads intervall. Personer som tidigare bara erhållit en vaccindos ges ytterligare en dos MPR-vaccin. Personer födda efter 1981 bedöms som fullvaccinerade (om de inte vet att de avstått från

vaccination). För personer icke uppväxta i Sverige får en individuell bedömning göra utifrån epidemiologi och vaccinationsprogrammet i individens hemland.

Tabell 1. Sannolikhet för genomgången mässling respektive vaccination mot mässling, utifrån födelseår, för personer uppvuxna i Sverige (källa: Folkhälsomyndigheten)

Födelseår	Haft mässling?	Tidigare vaccinerad?
Före 1960	I stort sett alla har haft mässling.	Nej.
1960-1969	Nästan alla har haft mässling.	Personer födda i slutet av 1960-talet kan ha erbjudits vaccination i förskoleåldern om de inte redan haft mässling.
1970-1974	Många har haft mässling	En del har vaccinerats med mässlingsvaccin under andra levnadsåret. De flesta har vaccinerats med en dos MPR-vaccin i skolan. Majoriteten har alltså fått minst en dos vaccin mot mässling.
1975-1980	En avtagande andel har haft mässling.	Nästan alla har vaccinerats med mässlingsvaccin under andra levnadsåret. De flesta har vaccinerats med en dos MPR-vaccin i skolan. Majoriteten har alltså fått två doser vaccin mot mässling.
1981 och senare	De flesta har inte haft mässling.	Nästan alla har fått två doser MPR-vaccin.

Påssjuka

1982 infördes vaccination mot påssjuka. Vaccin mot påssjuka ingår i det MPR-vaccin som rutinmässigt ges vid 18 månader och 12-års ålder. 2007 beslöt man att tidigarelägga den andra MPR-dosen till 7-8-års ålder för barn födda från 2002.

Vaccination av vård- och omsorgspersonal mot påssjuka är enligt Fohm inte motiverat eftersom incidensen och smittrisken är liten och basal hygien bryter smittvägarna. När någon får kompletterande vaccination mot mässling eller röda hund ges dock kombinerat MPR-vaccin och därmed får man även skydd mot påssjuka.

Röda hund

1974 infördes vaccination mot röda hund av flickor i årskurs 6. Sedan 1982 ingår vaccin mot röda hund i det MPR-vaccin som rutinmässigt ges vid 18 månader och 12-års ålder. 2007 beslöt man att tidigarelägga den andra MPR-dosen till 7-8-års ålder för barn födda från 2002.

Personal som är mottagliga för röda hund bör vaccineras. Två MPR-vaccindoser med minst 1 månads intervall rekommenderas för fullgott skydd.

Vattkoppor

All personal bör vara immun mot vattkoppor. Om personen inte säkert har haft vattkoppor skall en serologisk undersökning utföras. Vaccination rekommenderas om individen är mottaglig för vattkoppor. Två vaccindoser med 6-8 veckors intervall rekommenderas för fullgott skydd.

Influensa

Folkhälsomyndigheten rekommenderar att all personal som arbetar nära patienter årligen vaccineras mot säsongsinfluensa för att undvika risken för vårdrelaterad smitta.

Covid-19

Folkhälsomyndigheten rekommenderar vaccination mot covid-19 till individer i riskgrupper (se [Folkhälsomyndighetens webbsida](#)) men inte specifikt till personal inom vård och omsorg. .

Tuberkulos

I Folkhälsomyndighetens ”Rekommendationer för preventiva insatser mot tuberkulos”, 2022, anges att en riktad hälsokontroll mot tuberkulos bör utföras inför studier eller tjänst där risken är större än den är i samhället i övrigt för att den anställde ska exponeras för tuberkulos eller inför tjänstgöring på arbetsplats där personer är speciellt känsliga för tuberkulos. En ”Hälsodeklaration med avseende på tuberkulos” (bilaga) lämnas av samtliga. Individer som bedöms exponerade för tuberkulos testas, beroende på ålder, med IGRA och om positivt undersöks individen med lungröntgen och fortsatt handläggning beror på utfall av dessa undersökningar (se fig. 6 - 8 i Fohm: Rekommendationer för preventiva insatser mot tuberkulos). Anställd eller studerande som bedöms vara exponerad för tuberkulos är bland annat de som de senaste fem åren vistats minst tre månader i högendemiskt land (>100 per 100 000 invånare) samt den som är född i sådant land (se Riskländer avseende tuberkulos på Folkhälsomyndighetens webbsida) och som inte screenats negativ för tuberkulos.

Den rutinmässiga BCG-vaccinationen av spädbarn i Sverige upphörde 1975 och sedan 2017 rekommenderas BCG-vaccin ej längre till personer >17 år.

För att förhindra vårdrelaterad smitta ska det finnas isoleringsrutiner för luftburen smitta och personalen ska vara väl förtrogen med handhavandet av personlig skyddsutrustning i form av andningskydd.

Redan anställd personal

All personal på Infektion, det vill säga även de som anställts innan riktlinjerna i denna rutin introducerats, bör enligt rutinen ”Vaccination för medarbetare inom Västra Götalandsregionen” vara immuna mot mässling, påssjuka, röda hund och difteri. Respektive chef ansvarar för att gå igenom detta med sina medarbetare och vid behov remittera dem till Infektionsklinikens vaccinationsmottagning. I samband med detta bör även immunitet mot vattkoppor efterfrågas. Årlig vaccination mot säsongsinfluensan bör också rekommenderas, liksom vaccination mot covid-19 till riskgrupper enligt nationella riktlinjer.

Observera!

Vaccin mot mässling, påssjuka, röda hund och vattkoppor är levande försvagade vacciner och får därför inte ges till gravida eller immunsupprimerade individer. Före vaccination av fertila kvinnor måste graviditet uteslutas och undvikas de närmaste 28 dagarna efter vaccination (antikonception är tillräcklig). BCG-vaccination under graviditet och amning bör inte utföras.

Enligt rutin ”Vaccination för medarbetare inom Västra Götalandsregionen” ska vaccination mot mässling, röda hund, påssjuka samt difteri erbjudas till icke-immuna individer på arbetstid och bekostas av arbetsgivaren.

För vaccinationer och serologisk provtagning kontaktas sjuksköterska på Infektionsmottagningen (tel. 342 82 eller 342 58).

Granskare

Wong Sook Teng, leg sjuksköterska, sektionsledare, Infektionsmottagningen
Aylin Yilmaz, vårdenhetsöverläkare, sektionschef, Infektionsmottagningen

Kunskapsöversikt

[”Vägledning för vaccination av personal inom vård och omsorg”](#),
Folkhälsomyndigheten 2026-03-25.

[”Rekommendationer för preventiva insatser mot tuberkulos – hälsokontroll, smittspårning och vaccination”](#), Folkhälsomyndigheten 2022.

Rutin – [”Vaccination för medarbetare inom Västra Götalandsregionen”](#),
RS8630-1138324516-32, Koncernstab HR, VGR, 2024-07-09.

Uppföljning och utvärdering

Revision vartannat år.

Namn	Pers nr
Underskrift	
Datum	Avd/verksamhet

Hälsodeklaration med avseende på tuberkulos

1. Har du ett eller flera av följande symtom?

(sätt ett kryss i den eller de rutor som du tycker stämmer)

- Långvarig hosta (mer än tre veckor)
- Feber
- Avmagring
- Natliga svettningar
- Nej, jag har inget av de ovanstående symtomen

2. Har du själv haft tuberkulos?

- Ja
- Nej
- Vet inte

3. Har någon nära anhörig eller annan nära kontakt till dig haft tuberkulos eller kontrollerats p.g.a. misstänkt tuberkulos under de senaste fem åren?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Om Ja, vem och när: _____

4. Är du född utanför Sverige?

- Ja
- Nej

Om Ja, i vilket land och hur länge har du bott i Sverige? _____

5. Har du under de senaste fem åren vistats under längre tid (mer än 3 månader) i ett land utanför Västeuropa/Nordamerika/Australien?

- Ja
- Nej

Om Ja, var och hur länge? _____

Åtgärder beroende av svar i hälsodeklarationen

Fråga 1: Om något eller några symtom. Åtgärd: snabb utredning med läkarbedömning.

Fråga 2-3: Om Ja, tolkas personen som exponerad.

Fråga 4: Om ursprung i land med hög risk för TB ($> 100/100\ 000$ inv. och år) tolkas personen som exponerad, (vid screening för arbete i extra känslig miljö kan gränsen sättas till $> 40/100\ 000$ inv. och år).

Fråga 5: Om Ja och över 3 månaders vistelse i nära kontakt med lokalbefolkningen i högendemiskt område för tuberkulos ($> 100/100\ 000$ inv. och år) under de senaste fem åren tolkas personen som exponerad.

Checklista gällande immunitetsbedömning för nyanställd personal på Infektion				
Datum		Avd		
Namn				
Pers nr				
Hur många vaccindoser mot stelkramp och difteri har du fått?				
Vilket år gavs sista dosen?				
Är du BCG-vaccinerad? ☐ ja ☐ nej				
Sjukdom	Haft	Inte haft	Vaccinerad	Antal doser + år
Mässling	☐	☐	☐	_____
Påssjuka	☐	☐	☐	_____
Röda hund	☐	☐	☐	_____
Vattkoppor	☐	☐	☐	_____
Kommentarer:				
Vård/behandling eller arbetat utomlands				
☐ Ja* ☐ Nej				
* Kontrollodlas enligt PM MRSA				

Vaccinationsförslag/debiteringsunderlag till Vaccinationsmottagningen, Infektion för nyanställd personal
Namn
Pers nr
☐ Vaccin mot difteri och stelkramp inklusive kikhosta ☐ Vaccin mot mässling, påssjuka och röda hund (MPR) ☐ Vaccin mot vattkoppor ☐ Serologisk undersökning mot ☐ Bedömning avseende tidigare exposition för TB.
Rekommenderad av
Datum

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Verksamhet Infektion

Innehållsansvar: Susanne Woxenius, (suswo), Överläkare

Godkänd av: Anna Grahn, (annpe88), Verksamhetschef

Dokument-ID: SU9784-44644612-89

Version: 7.0

Giltig från: 2026-06-12

Giltig till: 2028-06-09